RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1901. Andra Kammaren. N:o 8.

Lördagen den 23 februari.

Kl. 12 midd.

§ 1.

Justerades protokollet för den 16 innevarande månad.

§ 2.

Till kammaren hade inkommit ett så lydande läkareintyg, som upplästes:

Att riksdagsman Emil Hammarlund, som lider af acut strupkatarr (Laryngitis acut.), är oförmögen att under de närmaste dagarne deltaga i riksdagsarbetet, intygas härmed.

Stockholm den 23 februari 1901.

Laurent,
Leg. läkare.

§ 3.

Herr statsrådet m. m. *A. T. Odelberg* öfverlemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda propositioner till Riksdagen:

angående försäljning af till förra hospitalshemmanet 1 mantal Hede n:o 1 hörande andel i delar af samfälligheterna »Kinna qvarn» och »Utvidgning vid Kinna qvarn och såg samt en 40 fot bred plats på båda sidor ån»;

angående försäljning af viss del af kronoängen Hägran n:o 1 i Öja socken af Södermanlands län;

angående upplåtelse under eganderätt till Dorotea kommun af viss del utaf ett vid afvittringen inom Dorotea socken till kyrkostad afsatt område;

angående pension åt förre beridaren vid Flyinge hingstdepot Bengt Knutsson Rudolfs enka, Mathilda Rudolf, född Giese; och

angående försäljning af förra regementsqvartermästarebostället $^3/_4$ mantal Hagstad n:o 1 i Kalfviks socken och Kinnevalds härad af Kronobergs län.

De kongl. propositionerna bordlades.

§ 4.

Föredrogos, men blefvo åter bordlagda lagutskottets utlåtanden n:is 17, 18 och 19.

§ 5.

Föredrogos och godkändes bevillningsutskottets betänkanden:

n:o 6, i anledning af väckt motion angående förändring i tulltaxans uppställning; och

n:o 7, i anledning af väckt motion om höjning af bränvinstillverkningsskatten.

§ 6.

Till afgörande förelåg härefter bevillningsutskottets memorial n:o 8, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande punkterna 1:o) och 4:o) i bevillningsutskottets betänkande n:o 1 angående vissa delar af tullbevillningen.

Punkten 1.

Den i denna punkt gjorda anmälan lades till handlingarna.

Punkten 2.

Den i denna punkt föreslagna voteringsproposition godkändes.

§ 7.

Vidare föredrogos hvart för sig och blefvo af kammaren godkända lagutskottets nedannämnda utlåtanden:

n:o 11, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af § 35 i förordningen angående inteckning i fast egendom, m. m.;

n:o 12, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående lagbestämmelser i fråga om lötbredden å arbetsåkdon, som begagnas å allmänna vägar; och

n:o 13, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående lagstiftning till motverkande af skadeinsekten »nunnans» spridning.

§ 8.

Efter föredragning vidare af lagutskottets utlåtande n:o 14, i anledning af väckt motion om tillägg till 86 § utsökningslagen, lemnades på begäran ordet till

Herr Segerdahl, som yttrade: Herr talman! Lagutskottet inleder sitt nu föredragna utlåtande med en anmärkning, att det lagstadgande, som motionären afsett, återfinnes i 85 § utsökningslagen och icke, såsom i motionen uppgifvits, i 86 §. Det är i anledning af denna erinran som jag ber att få yttra några få ord.

Lagboken var förr en svenska folkets egendom i den mening, att hvar och en, som var läskunnig och något van vid böcker, kunde leta sig till rätta i densamma. Huru är förhållandet nu? Om man ser i en af de vanliga lageditionerna, skall man ofta under en paragraf i lagen finna en sida, ja två, tre sidor med särskilda författningar, som ändra lagen eller ändra hvarandra eller som innehålla något, som bort hafva sin plats i lagtexten, men der saknas. Det är — föreställer jag mig — ofta nog omöjligt för lekmannen att finna sig till rätta i detta virrvarr. Det är svårt för yrkesmannen, för domaren och advokaten att följa med utvecklingen på lagstiftningens område och att finna sammanhanget deri.

Hvad nu särskildt 86 § utsökningslagen angår, blef den ändrad genom en lag den 1 juli 1898. Men redan ett år derefter, den 10 juli 1899, utfärdades en lag, som gaf denna paragraf en helt och hållet ny lydelse, och den förutvarande 86 paragrafens innehåll inträngdes i den 85 paragrafen.

Jag har velat begagna tillfället att framhålla detta såsom ett bevis på det plotterarbete, som för närvarande bedrifves på vår lag. Vårt lagverk är i fara att nedsjunka till ett lappverk; och det är hög tid, att lagstiftningen kommer in i andra, mera omfattande former.

Något yrkande har jag, herr talman, icke att göra.

Vidare anfördes ej. Hvad utskottet hemstält bifölls.

§ 9.

Härefter föredrogs lagutskottets utlåtande n:o 15, i anledning af väckt motion angående ändring af 117 § skiftesstadgan.

I en inom Andra Kammaren afgifven motion, n:o 77, hade herr *E. Persson* i Borrby föreslagit, att Riksdagen för sin del behagade besluta, att ledamot i egodelningsrätt skall vid fylda 65 år från denna sin befattning afgå, samt att 117 § i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga stadga om skiftesverket i riket den 9 november 1866 i öfverensstämmelse härmed ändras.

Utskottet hemstälde, att Riksdagen, i anledning af herr Perssons ifrågavarande motion, ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t taga under öfvervägande, vid hvilken ålder ledamot af egodelningsrätt lämpligen må vara skyldig att från sin befattning afgå, samt för Riksdagen framlägga det förslag till lagbestämmelse härom, hvartill förhållandena kunna gifva anledning.

Sedan denna utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr Wallmark: Herr talman, mina herrar! Jag vill icke vara med om att fastställa en viss åldersgräns för egodelnings-

rättsledamöters tjenstgöring, — lika litet som lagutskottet och Riksdagen förlidet år ville vara med om den saken.

Motionären — och lagutskottet likaså — har jemfört egodelningsrättsledamöter med vissa embets- och tjenstemän, som vid 65 års ålder måste afgå från sina befattningar. Mig förefaller det, som om denna jemförelse vore mycket svag. Ty dessa embets- och tjenstemän åtnjuta ju lön för sitt arbete samt få pension, när tjenstetiden är ute, hvilket ingalunda är fallet med ledamöter i egodelningsrätt. Jemförelsen synes mig derför, som sagdt, mindre lyckligt vald.

Att i förevarande fall bestämma en viss åldersgräns synes mig äfven från en annan sida sedt vara särdeles olämpligt.

Med egodelningsrättsledamöter torde nog nämndemän och gode män i skiftesverket — i synnerhet de senare — närmast vara att jemföra. Desse väljas nu för en tid af sex år och kunna således fortfarande tjenstgöra, äfven sedan de uppnått 65 lefnadsår. Nu bestämmes i skiftesstadgan, att egodelningsrättens ordförande vid förfall för ledamot eger kalla dylik god man i dess ställe. Om således detta motionärens förslag blefve lag, skulle det oegentliga kunna inträffa, att ledamot i egodelningsrätt visserligen såsom sådan måste afgå vid fylda 65 år, men, vare sig han då vore eller senare valdes till skiftes-god-man, i denna sin egenskap fortfarande kunde blifva bisittare i egodelningsrätt. Och detta anser jag så oegentligt, att jag för min del icke kan vara med om det föreliggande skrifvelseförslaget.

Om en ändring i förevarande hänseende emellertid erfordras — och det kan jag väl tänka mig —, bör den ingalunda gå i den rigtning, motionären föreslagit, utan den bör enligt mitt förmenande ske på det viset, att egodelningsrättsledamöter i likhet med nämndemän och gode män i skiftesverket endast väljas för en tid af sex år. För närvarande föreligger dock icke ett dylikt förslag.

Jag anser, att lagutskottet förliden riksdag så väl motiverade sitt afstyrkande af motionärens då framlagda förslag i samma syfte, att jag kan använda alldeles samma ord till stöd för mitt afslagsyrkande.

Utskottet kände sig icke »öfvertygadt om, att fastställandet af sådan åldersgräns vore af behofvet påkalladt eller ens skulle komma att från praktisk synpunkt visa sig hafva öfvervägande fördelaktiga verkningar. Det vore sällsynt, föreställde sig utskottet, att en egodelningsrättsledamot qvarstode i befattningen, sedan kropps- och själskrafters aftagande satte honom ur stånd att tillfredsställande utöfva densamma. Men om en ledamot, trots hög ålder, vore vid full kroppslig och andlig styrka, skulle det säkerligen ofta nog vara ganska beklagligt, om på grund af en fastslagen åldersgräns han skulle nödgas afgå, och rätten sålunda i förtid beröfvas den insigt i ärendena och den mognade erfarenhet, en ledamot i den åldern i allmänhet borde hafva förvärfvat.»

På grund häraf och af hvad jag i öfrigt anfört, ber jag, herr talman, att få yrka afslag å utskottets föreliggande betänkande.

Herr Nilsson i Skärhus: Herr talman, mine herrar! I anledning af det afslagsyrkande, som den siste talaren gjorde, skall jag för min del be att få yrka bifall till utskottets förslag.

De skäl, som utskottet anfört, torde vara tillräckligt talande för att en ändring i detta fall bör ega rum. Det förekommer nemligen, att ledamöter i egodelningsrätt varit så långt till åren komne, att de omöjligen kunnat på tillfredsställande sätt fullgöra sitt ansvarsfulla och magtpåliggande värf, utan att de dock enligt nu gällande lag kunna åläggas att afgå från sin befattning. För att råda bot på detta missförhållande har utskottet ansett sig böra hänskjuta frågan till Kongl. Maj:ts ompröfning. Och jag hoppas, att, om så sker, skäl skola förebringas, som till fullo bevisa nyttan och nödvändigheten af den förändring, hvarom motionären hemstält, äfvensom att Kongl. Maj:t skall inkomma med det förslag till lag, hvartill omständigheterna i förevarande afseende föranleda.

Det är af denna anledning jag anhåller, herr talman, om bifall till utskottets hemställan.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats afslutad, gaf herr talmannen propositioner på de derunder gjorda yrkandena, nemligen dels bifall till utskottets hemställan, dels ock afslag såväl derå som å den i ämnet väckta motionen, och fann herr talmannen förstnämnda proposition vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes likväl, i anledning hvaraf nu uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad lagutskottet hemstält i förutvarande utlåtande n:o 15, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren afslagit såväl utskottets hemställan som den i ämnet väckta motionen.

Voteringen utföll med 140 ja mot 55 nej; och hade alltså utskottets hemställan af kammaren bifallits.

§ 10.

Lagutskottets härefter föredragna utlåtande n:o 16, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af §§ 3, 4 och 5 i stängselförordningen, blef af kammaren jemväl godkändt.

§ 11.

Angående desinfektion af qvarlåtenskapen efter i lungsot afliden person.

Slutligen förelåg till afgörande Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 2, med anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående lag om desinfektion af qvarlåtenskapen efter i lungsot afliden person.

Uti en inom denna kammare väckt motion, n:o 72, hade herr *S. H. Kvarnzelius* hemstält, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utreda ofvannämnda fråga och derefter för Riksdagen framlägga förslag till lag om verkställandet af verksam desinfektion af qvarlåtenskapen efter i lungsot afliden person och till bestämmelser om de vilkor, under hvilka ersättning för dylik desinfektion må kunna af statskassan lemnas.

Utskottet hemstälde, att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller, det täcktes Kongl. Maj:t låta utreda, huruledes verksam desinfektion af qvarlåtenskapen efter i lungsot afliden person skall kunna åstadkommas, så ock på hvilka vilkor ersättning för dylik desinfektion må kunna af statsmedel utbetalas; och att Kongl. Maj:t sedan för Riksdagen ville framlägga förslag till bestämmelser i nämnda syfte.

Sedan herr talmannen låtit uppläsa utskottets ifrågavarande hemställan, yttrade:

Herr Landelius: Herr talman, mina herrar! Då enskildheterna af de åtgärder, som vidtagits i denna s. k. tuberkulosfråga, ej torde vara allmänt kända, har jag ansett skäl finnas att yttra något derom.

Sedan 20 år tillbaka eller sedan den tid, då tuberkulosens smittoämne upptäcktes, — hvarigenom en fast utgångspunkt i striden mot denna sjukdoms utbredande först gafs oss — allt sedan denna tid, säger jag, hafva läkare och veterinärer, hvar och en å sitt område, ifrigt verkat för att sprida kunskap bland allmänheten om tuberkulosens natur, dess smittosamhet, möjliga botlighet och om sätten att hindra dess utbredande.

Genom den diskussion öfver tuberkulosfrågan, som hölls i Svenska läkaresällskapet under april, maj och juni månader år 1896 af på detta och den moderna hygienens område särskildt insigtsfulle läkare och veterinärer, bragtes mycken klarhet och reda i denna fråga, och denna diskussion kommer nog för rätt

Angående desinfektion af qvarlåtenskapen efter i lungsot afliden person. (Forts.)

lång tid framåt att utgöra en god vetenskaplig grund för våra åtgöranden i denna sak.

Vid detta tillfälle framställdes utaf den nuvarande och den förre chefen för det svenska medicinalväsendet förslag att utgifva folkskrifter rörande tuberkulosen, och detta gaf anledning till att två prisskrifter utkommit, nemligen »Om lungsot» och »Om hvad vi kunna göra mot tuberkulosen», hvilka sedan 1 år tillbaka kostnadsfritt utdelas bland allmänheten af hvarje praktiserande läkare, ordförande i helsovårdsnämnd och kommunalnämnd.

För att sprida kunskap angående tuberkulosen hos husdjuren, särskildt nötkreaturen, har en populär skrift i denna sak utgifvits genom uppoffrande intresse af en utaf lärarne vid veterinärinstitutet. Och genom medicinalstyrelsens och landtbruksstyrelsens försorg hafva två prisskrifter i denna sak sett dagen, hvilka gratis utdelats bland allmänheten. Från landtbruksstyrelsen har äfven sändts ett upprop till ladugårdsinnehafvare angående åtgärder mot tuberkulosen, och derifrån har äfven utgått cirkulär till de legitimerade veterinärerna och till samtliga hushållningssällskaps förvaltningsutskott angående åtgärder mot tuberkulosen i ladugårdarna.

Våra landsting hafva genom att tillsätta epidemisjuksköterskor och i synnerhet genom tillsättandet af desinfektörer verkat för insigten om den fara, som smittas spridande i allmänhet för med sig, och alltså äfven om den fara, som uppstår utaf smitta från i tuberkulos sjuka menniskor och djur.

Den största och den kraftigaste hjelpen i denna strid hafva vi dock fått utaf H. Maj:t Konungen genom hans åtgörande att ställa jubileumsfondens medel till disposition för åstadkommande af två lungsotssanatorier, och Riksdagen har också kraftigt behjertat denna sak, i det den stält stora summor till förfogande för samma ändamål, nemligen upprättandet af ett tredje lungsotssanatorium.

På dessa med alla nutidens hjelpmedel utrustade sjukhem gifves ej endast den bästa vård åt de der intagne af lungsot lidande, utan de få äfven en, att jag så må säga, hygienisk uppfostran, som genom dem sedan sprides i deras respektive hemorter.

Då jag talar om allt, som blifvit gjordt för att upplysa allmänheten i denna sak, bör jag ej glömma att framhålla den kraftiga hjelp, som tidningspressen lemnat derigenom, att den spridt kännedomen om i synnerhet faran för tuberkelsmitta bland allmänheten och spridt denna kännedom längre än den annars skulle hafva nått.

De 20 år, som gått sedan tuberkulosens smittoämne upptäcktes, hafva således haft att uppvisa ett kraftigt arbete inom detta område, och det är genom de upplysningar, som spridts, som allmänheten lärt sig inse, huru nödvändiga åtgärder mot spridandet af denna så förhärjande sjukdom äro. Derigenom hafva vi beredt jord-

Angående desinfektion af qvarlåtenskapen efter i lungsot afliden person. (Forts.)

månen för den lagstiftning på detta område, som erfarenheten under tiden funnit vara behöflig och gagnelig.

Tiden torde nu också vara inne för utfärdandet af sådana partiella föreskrifter, som denna motion och en liknande från 1899 år riksdag yrka, men med det tillägg, att desinfektion bör verkställas ej endast å den aflidne lungsjukes tillhörigheter, utan äfven å hans bostad. Jag anser dock, att man bör gå varliga till väga, ty tuberkulosfrågan är af en mycket grannlaga natur, och dertill berör den stora ekonomiska intressen.

Hvad de senare beträffar, behöfver jag blott nämna, att — åtminstone för några år sedan, då undersökning i det hänseendet företogs — mer än hälften af mellersta och södra Sveriges nötboskap var tuberkulös. Hvilken betydelse det har för ett land, der landtbruket är baseradt på ladugårdsskötsel, ligger i öppen dag.

Jag nämnde också, att det är en grannlaga sak, det här är fråga om. Vi behöfva blott tänka på att våra åtgärder närmast beröra sjuka medmenniskor, hvilka genom sina årslånga lidanden hafva tillräcklig börda att bära på, utan att vi behöfva ytterligare förstora den genom för dem besvärande föreskrifter.

Då jag nu kommer att omnämna de förordningar, som i denna fråga redan utkommit, och de förslag, som redan framstälts af vederbörande myndigheter, vill jag först hålla mig till ett förslag, som utarbetats i kongl. medicinalstyrelsen 1898 och sedan öfverlemnats till ecklesiastikdepartementet. Enligt detta förslag skulle desinfektion verkställas icke endast på en i lungsot afliden persons tillhörigheter, utan äfven i den bostad han senast bebott. Så långt vill jag fullt instämma i det föreslagna.

Men der fans också en annan punkt, som innehöll, att desinfektion skulle verkställas, äfven när en i tuberkulos sjuk person flyttade från en bostad till en annan. För att åstadkomma detta, fastställdes i förslaget anmälningspligt för läkarne. Dessa skulle anmäla för vederbörande helsovårdsmyndighet hvarje fall af tuberkulos, som de hade under sin behandling. Hade ett sådant förslag kommit till utförande, hade det visserligen verkat kraftigt, — det är icke tu tal om. Men hvad hade det ej derjemte åstadkommit? Hvarje af lungsot lidande person skulle derigenom komma att — så att säga — stå under bevakning. För hvarje gång en tuberkulös person lemnade sin bostad, skulle desinfektion af vederbörande myndighet göras. Han skulle på så sätt blifva mindre väl sedd af husegarne, och till sist kunde den möjligheten inträffa, att det icke fans någon husegare, som ville taga emot honom. Jag anser, att genom ett sådant stadgande beträdes en väg, som icke är lämplig att gå för närvarande. Af humanitära skäl skulle jag önska, att detta eljest nog så kraftigt verkande förslag i detta hänseende icke komme till utförande. En desinfektion af tuberkulösas bostäder och tillhörigheter må, så länge personerna äro i lifvet, lemnas åt den privata sjukvården, åtminstone tills vidare.

Angående desinfektion af qvarlåtenskapen efter i lungsot afliden person. (Forts.)

På det veterinära området har af helt naturliga skäl lagstiftningen kommit längre. Det är ej så många stötestenar der som vid lagstiftning på det rent medicinska området.

Följande förordningar hafva utkommit i nämnda hänseende: den 15 oktober 1897 Kongl. Maj:ts nådiga kungörelse angående åtgärder mot tuberkulos i jufret hos nötkreatur; den 10 januari 1898 kongl. medicinalstyrelsens kungörelse med råd och anvisningar vid diagnosticerandet af jufvertuberkulos hos kor; den 9 maj 1898 kongl. medicinalstyrelsens cirkulär till samtlige veterinärer i riket angående hvad iakttagas bör vid diagnosticerandet af jufvertuberkulos hos kor samt vid nedslagtning af djur, behäftade med denna sjukdom; den 4 november 1898 Kongl. Maj:ts nådiga kungörelse angående ersättning till examinerad veterinär, som på reqvisition af ladugårdsinnehafvare verkstält undersökning med tuberkulin af ladugårdsbesättning; samt den 9 november 1900 Kongl. Maj:ts nådiga kungörelse angående vilkoren för erhållande af belöning för bemödanden till förekommande och hämmande af tuberkulos hos nötkreatur. Det lär dessutom finnas hos jordbruksdepartementet ett förslag till föreskrifter om åläggande för mejeriegare att, innan de utlemna separerad mjölk till ladugårdar, först pasteurisera den.

Genom de af Riksdagen år efter år lemnade frikostiga anslagen till undersökning af nötkreatur medelst insprutande af tuberkulin har mycket åtgjorts för att hindra spridandet af tuberkelsmitta, och det vore önskligt, att dessa undersökningar lång tid framåt komme att fortsättas till gagn för våra ladugårdsinnehafvare. Tuberkulinet är nemligen, om det äfven i likhet med allt annat i denna verlden icke är absolut fullkomligt, dock det bästa medel i ifrågavarande afseende, vi hittills fått, och ett mycket godt medel att skilja ett tuberkulöst kreatur från ett friskt. Det skulle kunna vara åtskilligt mera att säga i denna sak, men det sagda må vara nog för att visa, hvilket intensivt arbete af myndigheter och enskilde redan blifvit gjordt i den s. k. tuberkulosfrågan.

Jag vill endast tillägga, att då, såsom jag hoppas, denna fråga nu af Riksdagen kommer att hänvisas för utredning till regeringen, icke endast sakkunnige, läkare och veterinärer, tillkallas, utan äfven praktiska landtmän, ty dessa beröras ekonomiskt närmast i denna sak.

Jag har för öfrigt intet annat yrkande att göra än att instämma i utskottets förslag.

Herr Österberg: Herr talman, mina herrar! Jag har icke kunnat uraktlåta att begära ordet i denna fråga, och detta synnerligast derför att jag representerar en stad, der tuberkulosen härjar på ett fruktansvärdt sätt.

Jag är för min del utaf den uppfattningen, att man icke kan göra för mycket, då det gäller att bekämpa tuberkulosen bland

Angående desinfektion af qvarlåtenskapen efter i lungsot afliden person. (Forts.)

menniskor. Naturligtvis medger jag, att man äfven bör vidtaga de allra kraftigaste åtgärder, som kunna tänkas, för att bekämpa tuberkulosen bland landtmännens kreatursbesättningar. Men framför allt böra vi försöka bisträcka de menniskor, som hafva drabbats af tuberkulos, och vidtaga åtgärder för att förhindra denna sjukdoms vidare utbredning.

Här förordar nu utskottet en skrifvelse till Kongl. Maj:t, hvari man skulle begära, att desinfektion af i lungsot afliden persons qvarlåtenskap må verkställas. Men jag ber att få erinra derom, att det förhåller sig så med de lungsjuke, att de kunna dragas med sin sjukdom ett, två, kanhända ännu flera år. Under denna tid, då den lungsiktige icke kan sjelf försörja sig genom arbete, är det emellertid i regeln icke så, att han så att säga behåller sjukdomen för sig sjelf, utan den öfverföres så småningom äfven på hans familj, hans hustru och barn. Härvidlag är äfven ett annat förhållande att bemärka, hvad angår de mindre bemedlade, nemligen att i den mån en familjeförsörjare, som drabbats af lungsot, ej kan bidraga till familjens underhåll, hans hustru nödgas arbeta för sådant ändamål, så länge hennes krafter räcka, men dessa kunna i regeln gifvetvis ej förslå till ett arbete, hvarmed hon skulle kunna försörja hela familjen. Finnas då några tillgångar, blir följden, att dessa tillgångar, kläder eller husgeråd, försäljas under hand eller gå till pantlånaren. Häraf åter följer, att, då den lungsiktige afgår med döden, det i regeln icke finnes någon qvarlåtenskap efter honom. Finnes det någon, är den åtminstone ytterst obetydlig. Den har efter hand försålts eller gått till pantlånaren. Och familjen befinner sig i ytterligt nödställd belägenhet, med ytterst minimala tillgångar i kläder och husgeråd.

Följaktligen kommer jag till det resultatet, att, om man skall verksamt bekämpa tuberkulosen, hvilket jag emellertid finner vara samhällets skyldighet, mera effektiva åtgärder nödvändigtvis måste vidtagas än att åstadkomma desinfektion af qvarlåtenskapen efter i lungsot afliden person. Man bör vidtaga sådana åtgärder, hvarigenom den tuberkelsjuka familjen underhålles från den dag det visar sig, att familjefadren angripits af tuberkulos. Familjen bör hafva tillfälle att föra en något så när menniskovärdig tillvaro. Framför allt böra åtgärder vidtagas, hvarigenom man förhindrar, att familjens tillhörigheter successivt gå till pantlånaren eller försäljas under hand.

När den tuberkelöses klädespersedlar kommit till pantlånaren, så kan man förstå, att de upphängas der bland andra kläder, hvilka således också kunna blifva bemängda med smittoämnet. Sedan försäljas kläderna å offentlig auktion. Sådana auktioner hållas i regeln å torgdagar, som åtminstone i min trakt anordnas en gång i månaden. Vid sådana tillfällen äro många arbetare och annat folk från landet inne i staden och köpa på auktionerna

Angående desinfektion af qvarlåtenskapen efter i lungsot afliden person. (Forts.)

dessa begagnade kläder. Man kan således ej koncentrera tuberkelsjukdomen inom fabrikssamhällena, utan den sprides utåt landsbygden genom försålda klädespersedlar och husgerådsartiklar.

Det är för öfrigt ej blott på detta sätt tuberkelsjukdomen sprides från fabrikssamhällena ut på landsbygden, utan också på ett annat. Det kommer unga, friska män från landet till fabrikerna i städerna, och märkvärdigt nog falla dessa ganska lätt offer för tuberkelsjukdomen, beroende förmodligen på deras ovana vid instängda förhållanden. Sedan de vistats i fabriken ett par år, angripas de af tuberkulosen. De gå qvar i fabriken, så länge deras krafter tillåta, men så kommer den dag, då krafterna äro uttömda och de ej längre kunna arbeta. Då flytta de hem till landet, till i regeln fattiga hem, och der på landsbygden sprida de vidare sjukdomen. Då en sådan person sedan dör, säljes hans qvarlåtenskap, och på sådant sätt sprides sjukdomen ytterligare i bygden.

Det är kändt, att lungtuberkulosen är ytterligt smittosam. När man är ense i denna fråga, så bör man, synes det mig, om man har allvarligt uppsåt att bekämpa tuberkulosen, också vidtaga verksamma åtgärder, som kunna leda till ändamålets vinnande. Jag erkänner villigt, att det är en åtgärd, som ej bör föraktas, att desinficera den i lungsot aflidnes qvarlåtenskap. Men jag tror icke, att man derigenom skall vinna det resultat, som man skulle ernå, derest man hade en lagstiftning, som bestämdt stadgade, att den tuberkelsjukes existens skulle bestridas af allmänna medel, och att hans tillhörigheter icke på något sätt finge spolieras.

En föregående talare har anmärkt, att det för tuberkelsjuka personer vore ytterst svårt att få hyra lägenheter, när det vore bekant, att de lede af denna sjukdom. Detta är sant, och det kan derför med skäl ifrågasättas, huruvida icke det vore en skyldighet för vederbörande kommuner att hålla tillgängliga isolerade bostäder, der af tuberkelsjukdomar mer eller mindre angripna familjer finge bo kostnadsfritt och sålunda afsöndras från annat folk.

Med hvad jag nu haft äran yttra har jag, såsom jag redan antydt, velat framhålla, att man bör vidtaga så kraftiga åtgärder som möjligt för att skydda menskligheten mot tuberkelsmitta och söka småningom inskränka dessa sjukdomars verkningar till det minsta möjliga. Detta bör, som sagdt, ske icke blott genom en så verksam desinfektion som möjligt, utan äfven genom åtgärder, hvarigenom af tuberkelsjukdomar angripna familjers existens tryggas och framför allt åstadkommes, att dem tillhörig lösegendom icke behöfver afyttras under hand eller på auktion.

För öfrigt ber jag, herr talman, att få instämma i och yrka bifall till utskottets förslag om en skrifvelse till regeringen i denna fråga.

Angående desinfektion af qvarlåtenskapen efter i lungsot afliden person. (Forts.)

Herr Vahlquist: Jag skall be att få yttra några få ord i föreliggande fråga.

På samma gång jag till fullo instämmer i hvad de föregående talarne anfört i denna sak, måste jag dock framhålla, att jag ej kan komma till alldeles samma yrkande. Mig synes, som om utskottets förslag icke vore lika lyckligt som motionärens eget. Utskottets förslag går nemligen ut på att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t skall anhålla, »det täcktes Kongl. Maj:t låta utreda, huruledes verksam desinfektion af qvarlåtenskapen efter i lungsot afliden person skall kunna åstadkommas» etc. »*Huruledes*», säger utskottet. Det torde väl ej vara delade meningar om att en verksam desinfektion kan åstadkommas. Den frågan behöfver verkligen ej af Kongl. Maj:t »utredas». Motionären åter föreslår, »att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utreda frågan och derefter för Riksdagen *framlägga förslag till lag* om verkställande af verksam desinfektion» etc. Så vidt jag kan se, är den af motionären valda formuleringen lyckligare och mer omfattande än den af utskottet föreslagna.

På grund af hvad jag sålunda i korthet anfört, får jag, herr talman, yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till den af herr Kvarnzelius i ämnet väckta motionen.

Herr Centerwall: Den ärade representanten på östgötabänken har kritiserat utskottets formulering af klämmen och sagt, att han anser motionärens yrkande vara bättre och mer omfattande, samt yrkat bifall till detsamma. För min del kan jag medgifva, att utskottet i någon mån inskränkt motionärens begäran, nemligen formelt taget, i sak deremot icke. Huruvida åter uttrycket »*huruledes* verksam desinfektion» etc. behöfver eller bör fattas i den inskränkta betydelse, den siste ärade talaren ville göra gällande, — att således fråga vore blott och bart om en utredning, på hvad sätt, medicinskt taget, en sådan desinfektion bör ske —, det må lemnas derhän. Men äfven om det skulle vara såsom han säger, var det enligt utskottets förmenande af rätt stor betydelse, att klämmen så nära som möjligt öfverensstämde med den kläm, som af 1899 års utskott föreslogs. Detta är anledningen till den ändring, som skett i motionärens yrkande, en ändring, med hvilken för öfrigt motionären sjelf förklarat sig nöjd.

För öfrigt betyder det i sjelfva verket ganska litet, hvilken formulering man väljer. Jag har nemligen, sedan betänkandet utdelats bland kammarens ledamöter, erhållit den upplysningen, att utredning i frågan för närvarande pågår i vederbörande departement. Jag beklagar, att jag ej förr erhållit del af detta faktum, som jag ju ej kunde ana, då Riksdagen ej begärt sådan utredning. Betänkandet hade då antagligen fått en annan lydelse.

Vid nämnda förhållande är det emellertid, som sagdt, skäligen likgiltigt, om utskottets kläm blifvit något mer eller mindre annorlunda än motionärens yrkande. Jag skall derför, herr talman, i likhet med tvenne föregående talare yrka bifall till utskottets hemställan.

Öfverläggningen var härmed afslutad. Efter af herr talmannen å de derunder framstälda yrkanden gifna propositioner blef utskottets hemställan bifallen; och skulle detta beslut, jemlikt 63 § 3 mom. riksdagsordningen, delgifvas Första Kammaren.

§ 12.

Afgåfvos följande motioner, nemligen af:

herr *A. G. Jönsson* i Mårarp, n:o 166, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående ny härordning; och

herr *P. O. Lundell*, n:o 167, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående en särskild tilläggsbevillning för år 1901.

Dessa motioner blefvo på begäran bordlagda.

§ 13.

Anmäldes och godkändes Riksdagens kanslis förslag

dels till Riksdagens skrifvelse, n:o 8, till Konungen angående val af justitieombudsman och suppleant för honom;

dels ock till Riksdagens förordnanden:

n:o 9, för häradshöfdingen m. m. O. Berger att vara Riksdagens justitieombudsman; och

n:o 10, för revisionssekreteraren C. J. Leijonmarck att vara Riksdagens justitieombudsmans suppleant.

§ 14.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr	*A. Magnusson*	under	5	dagar fr. o. m.	den	26 d:s,
»	*E. L. M. Hedin* i Torp	»	2	» »	»	25 »
»	*N. Jönsson* i Gammalstorp	»	8	» »	»	23 »
»	*O. A. Brodin*	»	6	» »	»	25 »
»	*W. Andersson* i Bråborg	»	2	» »	»	25 »
»	*P. Waldenström*	»	6	» »	»	27 »
och »	*A. Göransson*	»	6	» »	»	25 »

§ 15.

Justerades protokollsutdrag.

§ 16.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

statsutskottets utlåtande n:o 10, angående regleringen af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel, innefattande anslagen till jordbruksdepartementet; samt

Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 3, med anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående utskänkning af vin och maltdrycker å lägerplatser.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 1.20 e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.

Tisdagen den 26 februari.

Kl. 1/2 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 19 innevarande månad.

§ 2.

Herr statsrådet m. m. *G. Dyrssen* aflemnade Kongl. Maj;ts propositioner till Riksdagen:

angående ett andra ålderstillägg åt kammarskrifvaren vid flottans pensionskassa;

i anledning af underdånig ansökning om koncession å anläggning af jernväg från Kiruna station vid statsbanan mellan Gellivare och riksgränsen till Svappavaara i Norrbottens län; och

angående upplåtelse till Stockholms stad af ett jordområde från förra häradshöfdingebostället Lindhof n:is 1, 2, 3 och 4 i Stockholms län.

De nu aflemnade propositionerna bordlades.

§ 3

Härefter föredrogos hvar för sig och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts nedannämnda, å kammarens bord hvilande propositioner till Riksdagen:

angående försäljning af till förra hospitalshemmanet 1 mantal Hede n:o 1 hörande andel i delar af samfälligheterna »Kinna qvarn» och »Utvidgning vid Kinna qvarn och såg samt en 40 fot bred plats på båda sidor ån»;

angående försäljning af viss del af kronoängen Hägran n:o 1 i Öja socken af Södermanlands län;

angående upplåtelse under eganderätt till Dorotea kommun af viss del utaf ett vid afvittringen inom Dorotea socken till kyrkostad afsatt område;

angående pension åt förre beridaren vid Flyinge hingstdepot Bengt Knutsson Rudolfs enka, Mathilda Rudolf, född Giese; och

angående försäljning af förra regementsqvartermästarebostället 3/4 mantal Hagstad n:o 1 i Kalfsviks socken och Kinnevalds härad af Kronobergs län.

§ 4.

Vidare föredrogos och hänvisades till Riksdagens särskilda utskott n:o 1 herr *A. G. Jönssons* i Mårarp motion, n:o 166, samt herr *P. O. Lundells* motion, n:o 167.

§ 5.

Slutligen föredrogos, men bordlades åter statsutskottets utlåtande n:o 10 samt Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 3.

§ 6.

Herr *P. Waldenström* aflemnade en motion, n:o 168, om ändrad lydelse af 32 § regeringsformen.

Denna motion blef på begäran bordlagd.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag.

§ 8.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr *J. E. Biesèrt* under 8 dagar fr. o. m. denna dag,

herr *A. Olsson* i Tyllered under 8 dagar fr. o. m. den 1 nästkommande mars,

herr *A. Andersson* i Backgården under 8 dagar fr. o. m. den 1 nästkommande mars, och

herr *J. Bengtsson* i Bjernalt under 8 dagar fr. o. m. den 2 nästkommande mars.

§ 9.

Till bordläggning anmäldes bankoutskottets memorial n:o 6, angående afskrifning af osäkra fordringar vid riksbankens afdelningskontor i Göteborg, Malmö, Karlstad, Luleå och Mariestad.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2.44 e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.

Stockholm, Oskar Eklunds Boktryckeri, 1901.